

Зан дар ислом

[Тоҷики – Таҷики – طاجيكية]

2010 - 1431

islamhouse.com

المرأة في الإسلام

« باللغة الطاجيكية »

2010 - 1431
islamhouse.com

Зан дар ислом

Зан дар аҷру фазл ба миқдори имону амал, мисли мард аст дар назди Худованд, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; Занҳо ва мардҳо мисли бародару хоҳаре ки аз як падару модар ҳастанд мебошанд. Ва зан ҳақ дорад ки ҳақашро талаб кунад, ва зулме ки болой сараш омадааст рафъ намояд; ин чунин хитобҳои диние ки ба суй инсоният аст зану мард дар он баробаранд магар дар баъзе чизҳое ки фарқ гузошта шудааст, ва онҳо ҳам дар баробарии ҳамаи аҳкоми дин баъзе ҳукмҳое андаке мебошанд, чунки шарият хусусияти марду занро аз нигоҳи хилқат ва қудратманди муроҷот мекунад. Худованд мефармояд; *Оё намедонад (холиқ) ончиро ки халқ кардааст ва у бисёр латифасту (аз ҳама чиз) бо хабар аст* (Ал Мулк; 14).

Пас зан вазифае дорад ки махсус барой уст ва ҳам чунин мард вазифай хоси ҳудашро дорад, ва ҳар як мудохалае ки миёни вазифаҳои онҳо мешавад зарараш бар тавозуни ҳаёт хоҳад расид, ин чунин занро дар ҳонааш ҳамонанди аҷру савоби мард Худованд аҷру савоб таъин кардааст, аз Асмо бинти Язид ривоят аст ки назди Паёмбар (с) омад дар ҳоле ки у миёни саҳобаҳои нишаста буд, ва гуфт; Падару модарам фидоят бод ман аз тарафи занҳо ба назди шумо омадам ва низ худамро таълим медиҳам; зане вучуд надорад на дар шарқу на дар ғарб магар ин ки аз

омаданам барой ин масъала ба назди шумо хабар дорад ва агар бохабар ҳам набошад бо ман ҳамфикранд, Худованд шуморо ба суй мардҳо ва занҳо фиристод ва мо имон овардем ва ба Худое ки туро фиристод, мо маъшари (ҷамоъай) занҳо муҳосара шудаву аз назар дур мондаем мо занҳо пояҳой хонаҳой шумо мардҳо ҳастем шаҳватҳоятонро бароварда месозем фарзандонатонро ҳамл мекунем шумо ҷамоъай мардҳо аз мо баландмартаба шудед бо бачо овардани намози ҷумъаву ҷамоъат ва хабаргирии маризҳо ва иштирок дар ҷанозаҳо ва ҳаҷҳой пай дар пай ва аз ҳама инҳо беҳтар дар ҷиҳоди дар роҳи Худо, ва ин чунин ҳарвақто ки марде аз шумо барой адоӣ ҳаҷ ё умра ё ҷиҳод меравад молҳой шуморо бароятон ниғаҳбони мекунем, ва либосҳоятонро шуста омода мекунем ва фарзандонатонро тарбият мекунем, пас барой чи дар савобу аҷр бо шумо баробар нестем эй Расули Худо, сипас Паёмбар (с) тамоми руяшро ба суй саҳобаҳояш карду гуфт; Оё сухани занеро шунидаед ки монанди ин зан дар умури динаш ин қадар зебо бипурсад? гуфтанд, эй Расули Худо мо фикр намекардем ки зан бо ин андоза ҳидоят меёбад, сипас Паёмбар (с) руяшро ба суй он зан гардонд ва гуфт; Бирав эй зан ва бигу ба занҳое ки туро фиристоданд, ҳусни муомилаи неки яке аз шумо бо шавҳараш, ва талаби ризояти шавҳараш, ва пайрави кардани хостай шавҳараш, аҷру савоби ҳамай он ибодатҳоро дар бар мегирад, сипас он зан баргашту

тахлилу такбиргуён бо хушхабараш равон шуд.
(Байҳақи).

Ва занҳое ба назди Паёмбар (с) омаданд ва гуфтанд;
Эй Расули Худо мардҳо ачру фазли чиход дар роҳи
Худоро гирифтанд оё коре ҳаст ки бикунем ва савоби
чиходи дар роҳи Худоро бигирем? Паёмбар (с) гуфт;
касбу кори хонай яке аз шумо амали муҷоҳидини дар
роҳи Худоро дарёфт мекунад. (Албайҳақи). Балки
муомилаи некро бо зани хешованд аз амалҳои пураҷри
бузурге гуфтааст, Паёмбар (с) мегуяд; Ҳарки ду
духтар ё ду хоҳар ё ду духтар аз ақрибӣ худро
тарбият кунад ба онҳо нафақа бидиҳад ва савобашро
аз Худо талаб кунад то ин ки соҳиб кифоят шаванд, ё
соҳиби дорой шаванд, ин ду зан барой у чодаре
мешаванд миёни у ва оташи дузах. (Аҳмад ва
Табарони).

Баъзе аҳкомҳо дар мавриди занҳо

Ҷойз нест барой зану мард якҷо шаванд магар бо
хузури маҳрам¹. Паёмбар (с) мефармояд; *"Ҳеҷ марду
зан якҷо нашаванд магар бо маҳрам"* (Муттафақун
алайҳи). Барой зан муҷоҳ аст ки дар масҷид намоз
бихонад, ва агар хавфи фитна бошад макруҳ аст,
ҳазрати Ойша (р) мегуяд; Агар Паёмбар занҳои

¹ Маҳрами зан касе шуда метавонад ки то абад уро ба зани гирифта наҷонад,
мисли; Падар, Падаркалон ва аҷдодаш, Бародар ва фарзанди бародар ва
наслашон, фарзанд ва наберагон бо наслашон, фарзандони хоҳар, Амак, Тағой, ва
падари шавҳар ва падаронаш, фарзанди шавҳар ва наслаш, ва падару фарзанду
бародари разоӣ ва шавҳари духтар, ва шавҳари модар.

ҳозираро бо ин ҳолашон меид, онҳоро аз масҷид рафтан манъ мекард, чи гунае ки занҳой бани Исроил аз масҷид рафтан манъ шуданд. (Муттафақун алайҳи). Ва чигунае ки намози мард дар масҷид чанд баробар аҷру савоб дорад ҳамин хел намози зан дар хонааш чанд баробар аҷру савоб дорад. Зане ба назди Паёмбар (с) омад ва гуфт; Эй расули Худо ман мехоҳам ҳамроҳи шумо намоз хонам, Паёмбар (с) фармуд: *"Ман фаҳмидам ки ту намозро ҳамроҳи ман дуст медори, локин намозат дар утоқат беҳтараст аз намозат дар хонаат ва намозат дар хонаат беҳтараст аз намозат дар ҳавлият ва намозат дар ҳавлият беҳтарас аз намозат дар масҷиди қаряат ва намозат дар масҷиди қаряат беҳтараст аз намозат дар масҷиди ман"*. (Аҳмад)

барой зан вочиб намешавад адои Ҳачу Умра магар ин ки маҳраме пайдо кунад ки уро ҳамроҳикунад, ва мубоҳ нест барой зан сафар кардан бидуни маҳрам, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Сафар накунад зан аз се шаб зиёд магар бо маҳрам"*(Муттафақун алайҳи) ин чунин ҳаром аст барой зан зиёрати қабристон ва аз пушти чаноза рафтан, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Худованд лаънат кунад занҳоро ки қабристонро зиёрат мекунанд"* Ум Ғатия гуфт: Аз зиёрати қабристон манъ шудем ва ... (Муслим). Барой зан ҷойз аст ки муй сарашро бо ҳар намуд ранге ки мехоҳад рангу бор кунад, ва макруҳ аст бо ранги сиёҳ ба шарти ин ки хотибро (марде ки мехоҳад барой дидан занеро ба зани гирад) фиреб

надихад. (яъне муяш сафед бошаду уро ранги сиёҳ кунад то ки дар назари зангир муяш сиёҳ намоён шавад).

Вочиб аст ки меросе ки ҳақи зан аст ба у дода шавад, ва ҳаром аст ки уро аз мерос манъ кунанд, Аз Паёмбар (с) ривоят аст ки гуфт; Ҳар ки мероси ворисашро қатъ кунад Худованд меросашро аз ҷаннат рузи қиёмат қатъ хоҳад кард. (Ибни Моча).

Вочиб аст барой шавҳар ки нафақай занашро ба ҷо биёрад ва нафақай зан ҳарчизест ки ба он эҳтиёҷ дорад аз хурданиву пушиданиву сукунатгоҳ мувофиқи ӯрфи мардум, Худованд мефармояд; Пас инфоқ кунанд онҳое ки соҳиби дорой ҳастанд аз доройшон.

Агар зан соҳиби шавҳар набошад пас нафақааш бар падараш ё бародараш ё фарзандаш вочиб мегардад, ва агар ягон хешу ақрибо надошта бошад бар тамоми мардум мустаҳаб аст ки нафақай уро бидиҳанд, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Кумак кунандай зани бешавҳару мискин мисли муҷоҳиде аст ки дар роҳи Худо чиҳод мекунад ё ин ки мисли касест ки шаб намоз мехонаду руз руза медорад"* (Мутафақун алайҳи)

Ҳақи зан бар тарбияти фарзанди хурдаш зиёдтар аст то замоне ки ба шавҳар набарояд, ва барой падараш лозим аст ки то замоне ки тифл дар тарбияти модараш аст бар у нафақа бидиҳад.

Мустаҳаб нест барой зан ва хосатан зани ҷавон ки аввал шуда салом бидиҳад. Ва мустаҳаб аст тарошидани муй зери ноф ва чидани пашми зери каш

ва кутоҳ кардани нохунҳо ҳар рузи ҷумъа, ва макруҳ аст ки онҳоро аз чихил руз зиёд тарк кунад. Ва чидани муй руй ва абруҳо (қошҳо) ҳаром аст, Паёмбар (с) мефармояд; *"Лаънати Худо бар абру чину абру мечиндаги"* (Абудовуд).

Мотамгири; Ҳаром аст барой зан ки аз се руз зиёд мотамгири кунад магар бар шавҳараш, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Ҷойз нест бар зане ки ба Худо имон дораду ба рузи қиёмат аз се руз зиёд мотам гирад магар бар шавҳараш"* (Муслим). Ҷойз аст барой зан бар шавҳараш чаҳор моҳу даҳ руз мотам бигирад, ва воҷиб аст бар вай ки дар ҳолати мотамаш аз зинату хушбуй мисли заъфарон ва ин чунин пушидани зару зевар ва либосҳои абрешимиву бо шаклҳои гул зинатдода шуда дури бичуяд.

Ва ҷойз аст барояш гирифтани нохунҳо ва чидани муйҳо ва шустани бадан, ва барояш воҷиб нест ки либосҳои бо ранги муаян пушад мисли ранги сиёҳ, ва воҷиб аст ки ӯиддаашро дар манзиле ки шавҳараш вафот кардаасту дар онҷо сукунат мекунад дар он ҷо бипояд, ва аз хонааш берун намеояд магар барой ҳоҷати зарури ва рузона.

Ва ҳаром аст барой зан ки сарашро бе ягон зарурат битарошад, ва кутоҳ карданаш ҷойз аст бо ин шарт ки ба мардон монанд нашавад, чуноне Паёмбар (с) мефармояд; *"Лаънати Худо бар занҳое ки худашонро ба мардон монанд мекунад"* (Тирмизи). Ӯ ин ки худашонро ба кофираҳо ташбиҳу монанд бисозанд, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Ҳаки ба қадом"*

қавме худро монанд сохт пас у аз ҳамон қавм аст"
(Абудовуд).

Вочиб аст бар зан ҳангоми хориҷ шудан аз хона худаширо бо чилбоб (ҳичоб) сатр намояд, шартҳои чилбоб инҳоянд; 1) Ҳамай баданро бипушонад. 2) Ҳичоғи зинатдода набошад. 3) Шаффофу тунук набошад. 4) Васеъ бошаду дар бадан часпида набошад. 5) Хушбуй пошида набошад. 6) Ба либоси мардон монанд набошад. 7) Ба либосҳои занони кофира монанд набошад. 8) Либоси шуҳрат (Модда) набошад. Ва ҳаром аст пушидани либосҳои ки дар он сурати инсон ё ҳайвон нақш шудааст, ё ин ки овезон карданаш ё фурухтанаш.

Аврати зан бо дигарон бар се қисм аст; 1) Шавҳар; метавонад ҳарчой занашро бихоҳад бубинад. 2) Занҳо ва маҳрамҳо; барояшон ҷойз аст ки бубинанд ҷойҳоеро ки аксари вақтҳо намоёнанд мисли руй ва ва муйҳо ва дастҳо то банди даст ва пойҳо то бучулак ё каме болотар. 3) Боқимондагон; Ҷойз нест барой онҳо ҷое аз бадани зани номаҳрамро бубинанд магар барой ҳоҷате мисли ҷавоне ки мехоҳад духтареро ба зани бигирад, барояш ҷойз аст ки ба у назар кунад, ё ин ки барой табобат низ ҷойз аст ки ҷой маразро барой табиби номаҳрам кашф кунад агар табиби зан пайдо накунад. Чунки фитнай асосии зан дар руяш мебошад, Фотима бинти Мунзир (р) мегуяд; Руйҳоямонро аз мардҳои бегона мепушонидем. (Ҳоким) Ва Ойша (р) мегуяд; Вақто ки савораҳо аз назди мо мегузаштанд мо бо Паёмбар (с) дар либоси

эхром будем вақто ки ба мо наздик мешуданд бо чилбоб руйҳоямонро мепушонидем ва вақто ки аз наздамон дур мешуданд руйҳоямонро кашф мекардем. (Абудовуд).

Ъидда; Навъҳой ъидда; 1) Ҳомиладор; ъиддаи талоқи вафот, то замон ки тавалуд кунад. 2) Зане ки шавҳараш аз дунё гузаштааст, ъиддааш чаҳор моҳу даҳ руз аст. 3) Зане ки дар ҳоли ҳайз талоқ шудааст; ъиддааш то муддати се ҳайз аст ва ъиддааш тамом мешавад бо пок шуданаш аз ҳайзи сеюм. 4) Зане ки ҳайз намебинад; ъиддааш се моҳ аст.

Зане ки аз талоқи раҷъи ъидда мебинад вочиб аст ки дар аснӣ ъиддааш ҳамроҳи шавҳараш бошад, ва барӣ шавҳараш ҷойз аст ки ҳар кучӣ занашро бихоҳад бубинад, ва бо у дар хилват бимонад то замоне ки ъиддааш тамом шавад шояд ки Ҳудованд байнашон ислоҳ кунад, ва никоҳи раҷъа эҳтиҷ ба розигии зан надорад, (агар зан талоқи раҷъи шуда бошад), ва раҷъа ҳосил мегардад бо қавли мард, мисли ин ки бигуяд "туро ба зани боз гардондам" ё ин ки бо он зан ҷимоъ кунад.

Зан худашро ба никоҳ дароварда наметавонад, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Ҳар зане ки бидуни иҷозати валияш (Падар ё бародарон) худашро ба никоҳ медароварад никоҳаш ботил аст"* (Абудовуд)

Барӣ зан ҳаром аст ки муйҳояшро бо муй пайванд кунад, ё ин ки ҷое аз баданашро хол кубӣ кунад. Ин ду амал аз гуноҳони кабира ба ҳисоб мераванд, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Худо лаънат кунад зани"*

муй пайвандкуну муй пайванд мекардагиро ва хол кубу хол мекубидагиро" (Муттафақун алайҳи)

Барой зан ҳаром аст ки аз шавҳараш бидуни сабаби шаръи талоқ талаб кунад, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Ҳар як зане ки аз шавҳараш бе ягон сабаб талаби талоқ кунад, пас барой у буй ҷаннат ҳаром аст"* (Абудовуд)

Барой зан воҷиб аст ки итоати шавҳарашро кунад то замоне ки уро ба маъсият амр накунад, ва алалхусус вақто ки уро ба фирошаш даъват кунад, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Агар марде занашро ба суй фирошаш даъват кунад ва зан даъвати уро рад кунаду мард он шад то субҳ бо ғазаб шабро гузаронад, малоикаҳо ин занро лаънат мегуянд то ин ки субҳ дарояд"* (Муттафақун алайҳи)

Барой зан ҳаром аст ки бар бадани худ хушбуй бипошад дар ҳоле ки медонад ки роҳе ки меравад дар он бо мардони бегона рубару мешавад, чуноне ки Паёмбар (с) мефармояд; *"Агар зан бар худ хушбуй бипошаду дар роҳе биравад то ки буяш ба машоми онҳо бирасад пас ин зан инчунину ончунон аст яъне зани зония (Фоҳиша) аст"*. (Абудовуд)